

franske Revolution behandles så kortfattet og summarisk, som tilfældet er. Netop de forskningsmæssigt velbelyste fredsslutninger i 1763 og 1783-84 kunne have demonstreret den gamle balancepolitikens svagheder. Ved at behandle årene fra 1763 til 1789 som et forterræn snarere end som en fase i sin egen ret, bliver dommen over balancepolitikken for svagt begrundet og kommer til at have karakteren af en påstand.

Nu findes der imidlertid ikke kun én måde at skrive storpolitiske synteser. Der findes flere. Og hver for sig nødvendiggør de valg og fravalg, som vil kunne diskuteres og kritiseres. Med *The Transformation of European Politics 1763-1848* har Paul W. Schroeder skrevet et standardværk, der må stå på ethvert historisk instituts bibliotek – og trods prisen også i mange historikers arbejds-værelse. Bogen er en respektindgydende præstation. Som samtidig rejser spørgsmålet, hvorvidt det med den efterhånden næsten uoverskuelige forskning overhovedet vil være muligt i fremtiden af fremlægge en så omfattende, velunderbygget og nybrydende syntese.

Ole Feldbæk

19.-20. ÅRH.

KAJ SEKKELUND: Søfart, handel og bondeøkonomi. Thisted 1814-50. Knakken, Lokalhistorisk Arkiv. Thisted 1993.

Den foreliggende afhandling, et omarbejdet konferensspeciale i dansk kultur- og lokalhistorie, hører til de særdeles solide, men også meget stofmættede af sin art. Der er gennemgået et stort og relevant kildemateriale, og fremstillingen bærer unægtelig præg af, at forfatteren har villet have det hele med. Det medfører automatisk en betydelig risiko for, at alle andre end den mest trofaste elsker af Thisted og omegn vil reagere ved at falde fra, overmættet af detaljer efter relativt få sider.

Men en sådan reaktion vil være dybt uretfærdigt. For egentlig burde alle danske byer have deres økonomiske historie – for denne såvel som for andre perioders vedkommende – skrevet på lignende kvalificeret vis. For det er gjort godt. Ser man på første del, er søfarten behandlet særdeles afbalanceret. På den ene side var Limfjordsbyen Thisted ude for den helt unikke hændelse, at Aggerkanalen fra og med 1835 blev et reelt alternativ til den vante søværts forbindelse fra Aalborg. Det optog sindene og det var en mulighed, som blev udnyttet, men Kaj Sekkelund får samtidig på forbilledlig måde sat udviklingen ind i den store sammenhæng med skyldig hensyntagen til den traditionelle Norgesfart fra ladestederne på Vestkysten, farten på Altona og omlægningen til eksport til Storbritannien. Kornhandelsperiodens gennembrud på lokalplanet fremtræder særdeles anskueligt.

Også Thistedkøbmændene, som nu for en dels vedkommende tillige blev redere, er sat fint på plads i en større helhed, såvel rent fysisk i bybilledet som i Thistedes hele erhvervsstruktur. Et par boopgørelser giver mulighed for at belyse kundekredsen både for den lidt større handlende og tillige for en af de »detailister«, som hørte til periodens nye fænomener. Endvidere er der fremdraget

viden om leverandører, det være sig i København eller andetsteds, og samtidig har forfatteren et skarpt blik for, at ikke alle handelsstrømme gik om ad den lokale købstad. Det kommer klart frem i det afsluttende afsnit om bondeøkonomien. Her når detailrigdommen til gengæld frem til et klimaks – blev forfatteren træt af at omarbejde? Men det hele hænger stadig godt sammen, og der står, hvad der skal stå i konklusionen. Et rigtigt svendestykke. Blot ville man dog så inderligt gerne have set såvel grafikken som Martinus Rørbyes tegninger gengivet i farver.

Anders Monrad Møller

Den ny teknologihistorie = Den jyske Historiker, nr. 61 (temahæfte) redigeret af Michael F. Wagner, 1992, Aarhus Universitetsforlag, 152 sider, løssalgpris kr. 125,- og Made in Denmark? – Nye studier i dansk teknologihistorie, red. af Hans Buhl og Henry Nielsen, Forlaget Klim, 303 sider, kr. 295,-.

I november 1992 udsendte Den jyske Historiker et temahæfte om teknologihistorie og i januar 1994 blev hæftet fulgt op af en teknologihistorisk antologi eller måske snarere et forsøg på at skrive en lærebog i faget. Selv om der kun er delvis overensstemmelse mellem de to skrifers forfatterkredse, er det her valgt at anmelde dem samlet som et udtryk for den teknologihistoriske Århusbølge – selv om en del af forfatterne kommer andetsteds fra.

Lad og begynde med »Made in Denmark?«, som jeg herefter vil benævne antologien. Dens baggrund beskrives i forordet at være, at der med udgangspunkt i et samarbejde mellem medarbejdere ved Aarhus Universitets naturvidenskabelige og humanistiske fakulteter i 1991 oprettedes et netværk for teknologihistorie, som senere blev formaliseret som Teknologihistorisk Selskab. Selskabet har siden september 1991 holdt møder om emnet. Antologiens bidrag er baseret på en række udvalgte oplæg til disse møder i selskabets første to år. Bogen henvender sig ifølge forordet til alle, der er interesseret i spørgsmålet om ny teknologisk opståen og udvikling, dens påvirkning af samfundet og samfundets påvirkning af teknologien. Samtidig gives der også her udtryk for, at der er behov for en dansksproget bog i teknologihistorie, nu hvor dette fag er ved at blive etableret som undervisningsfag ved en række videregående uddannelser, og at dette behov søges tilgodeset ved udgivelsen af antologien. Det er altså en lærebog – og som sådan indeholder den simpelthen for mange fejl – men herom senere.

Bogen indledes med to introducerende kapitler. Keld Nielsen giver i »Ned ad fremskridtets boulevard« en oversigt over teknologihistoriens udvikling. Udgangspunktet var en såkaldt internalistisk teknologihistorie, hvor teknikkens udvikling i meget høj grad blev forklaret som logisk ud fra den foregående periodes teknik. En anden mulighed, som aldrig blev fremherskende, var en rent eksternalistisk teknologihistorie. Sejrende retning blev en såkaldt kontekstuel teknologihistorie, hvor fortolkningerne udgår fra den opfattelse, at teknologien vokser frem i en stadig vekselvirkning med et net af samfundsmæssige faktorer. For de fleste er der måske ikke noget særligt ophidsende i dette, men for en virkelig troende kontekstualist kan der bruges meget tid på at nedgøre de